

Kalifaat zal aan interne twisten ten onder gaan

De verdeeldheid binnen het soennisme is vergelijkbaar met de verbroekeling binnen het protestantisme

Leo Kwartan

Zal de spectaculaire opmars van de Islamitische Staat (IS) in Irak en Syrië ertoe leiden dat binnenkort delen van Azië, Afrika en Europa verenigd zullen worden in een islamitisch kalifaat? Als het aan IS-leider Abu Bakr al-Baghdadi ligt wel. In een boodschap ter ere van de ramadan riep de zelfbenoemde kalief moslims op te emigreren naar zijn kalifaat en te vechten. Overal ter wereld wachten jullie broeders op jullie om te worden gered, zei hij. Zijn doel: een islamitisch wereldrijk waar Arabieren en niet-Arabieren, blanken en zwarten en oosterlingen en westerlingen broeders zullen zijn.

De eerstaangewezen partners in een dergelijk ambitieus project zijn jihadistische groepen die zich elders in de regio manifesteren. De taliban in Afghanistan, Al Qaida in Jemen (Aqap), Al-Shabaab in Somalië, Boko Haram in Nigeria en Al Qaida in Noord-Afrika (Aqim), allemaal lijken ze dezelfde ideeën te hebben als IS. Andersdenkenden worden bekeerd of vermoord, vrouwen kunnen beter thuisblijven, de islamitische wet wordt rücksichtslos toegepast en tijdens het vrijdagsgesbed wordt de loftrumpet gestoken over het wereldrijk Gods dat door hun hand zal worden gevestigd.

Maar wie denkt dat deze groepen het IS-project gretig omarmen, heeft het mis. Al-Baghdadi's acties verdelen de jihadististen juist tot op het bot. IS dwingt hen namelijk een keuze te maken tus-

sen IS en Al Qaida, waarmee de kalief een ideologische ruzie uitvecht. Aldus gedragen de compromisloze moed-jahedien van gisteren zich ineens als politieke windvanen. Ze putten zich uit in tegenstrijdige verklaringen in de hoop daarmee zowel de steun van Al Qaida te behouden als te voorkomen de onder hun medestrijders razend populaire Al-Baghdadi van zich te vervreemden.

Zo publiceerde Aqap een lofzang op Al Qaida-leider Ayman al-Zawahiri, waarop een lokale Aqap-commandant Al-Baghdadi feliciteerde met zijn militaire successen. Vanuit Noord-Afrika wordt het uitroepen van het kalifaat plichtmatig bekritiseerd, terwijl de taliban, die erom bekendstaan opgemaakte vrouwen de neus af te snijden, nu als een stel ouwe wijven IS oproepen tot matiging. Deze onderlinge verdeeldheid tussen jihadististen is goed nieuws. Het maakt het waarschijnlijk dat ook het kalifaat in Irak en Syrië vroeg of laat aan interne twisten onder zal gaan.

Ik put daarbij hoop uit de woorden van mijn vroegere hoogleraar islamologie J.M.S. Baljon, die ultraorthodoxe soennieten graag vergeleek met strenggelovige protestanten: principieel onwrikbaar en vreugdeloos. Ik voeg daar, als protestant, nog een kwalificatie aan toe: on-

Taliban, die opgemaakte vrouwen de neus afsnijden, roepen IS nu op tot matiging

mchtig tot onderlinge samenwerking. Zo verbrokkeld als het protestantse landschap is geraakt in kerken, richtingen en sekten die elkaar het licht in de ogen niet gunnen, zo is ook de verdeeldheid binnen het soennisme endemisch, en dat geldt vooral voor het jihadistische segment.

Binnen IS zijn de ingrediënten voor tweespalt alom aanwezig. Hun succes is mogelijk omdat de belangen van hun aanhangers momenteel parallel lopen. De rangen van de Iraakse jihadististen worden versterkt met Syriërs, voormalige militairen uit het leger van Saddam Hoessein, soennitische stammen uit Irak en een paar duizend ideologisch bevlogen gelukszoekers uit de rest van de wereld. Kortom, een gelegenheidscoalitie. Vroeg of laat zullen de tegenstellingen tussen Syriërs en Irakezen, lokale stakeholders en buitenlanders en zeloten en pragmatici echter tot uitbarsting komen.

Het IS-project lijkt vooral een sektarisch fenomeen. Het is verdacht dat Al-Baghdadi ineens Al-Quraishi aan zijn naam heeft toegevoegd. Daarmee claimt hij te behoren tot de stam van de Profeet, wat een voorwaarde is om te worden gekozen tot kalief. Deze stamboommanipulatie maakt hem tot een charlatan wiens grootheidswaan onverbiddeijk zal leiden tot de ondergang van zijn kalifaat. Tenzij hij voortijdig als een afvallige uit de weg wordt geruimd.

Leo Kwartan is arabist en werkzaam als adviseur voor bedrijven die opereren in het Midden-Oosten.

